

LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

NR 182 APRIL 2026

MEDLEMSTIDNING FÖR SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

FOKUS

KÄRNVAPENPARAPLYER OCH AVSKRÄCKNING

Är vi säkrare nu? Kärnvapenavskräckningens
riskfyllda spel oroar

**Kärnvapenavskräckning
och hot om våld – en
rättslig omprövning**

**Avskräckning som
säkerhetskoncept är
ytterst riskfyllt och
instabilt**

**Internationell expert varnar:
Nordiska kärnvapen är en
dålig idé**

Läkare mot Kärnvapen ges ut av föreningen Svenska Läkare mot Kärnvapen, SLMK.

ANSVARIG UTGIVARE: Josefin Lind, josefin.lind@slmk.org

REDAKTION: Josefin Lind, Clara Gullman Levin, Nils Rodhe och Gabriel Holmbom.

LAYOUT: E&G Design
TRYCK: Kreativ Reklam
Tryckt på miljögodkänt papper.

ISSN: 1400-2256

Nästa nummer utkommer i juni 2026.
Material skickas till redaktion@slmk.org senast 30 april 2026.

Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norrullsgatan 45,
113 45 Stockholm
E-POST: info@slmk.org
För medlemsrelaterade frågor:
medlem@slmk.org

BANKGIRO: 901-0901
SWISH: 1239010901
FÖLJ OSS:
Facebook.com/SLMK.1981
Instagram: @svenskalakaremotkarnvapen
Twitter: @IPPNWSweden

SLMK arbetar preventivt för att kärnvapen ska avskaffas innan de används igen. Vi är en del av IPPNW (International Physicians for the Prevention of Nuclear War) samt ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons).

Tidningen utkommer till alla medlemmar i Danske Læger mod Kernevåben, www.danskelaegermodkernevaaben.dk

KONTAKT:
Povl Revsbech (sekretær og kasserer)
povl.revsbech@gmail.com
DLMK, c/o Povl Revsbech, Langdalsvej 40
8220 Brabrand, Danmark

INNEHÅLL #182

FRAMSIDA: Tack till Mie Hamann Poulsen, Norska Läkare mot Kärnvapen, för inspiration och grundarbete.

- 4 Kärnvapenavskräckning och hot om våld – en rättslig bedömning
- 6 “Avskräckning som säkerhetskoncept är ytterst riskfyllt och instabilt” – Intervju med ambassadör Alexander Kmentt

12 Internationell expert varnar: Nordiska kärnvapen är en dålig idé

- 8 Kärnvapenstaternas arsenaler och deras politik – Kinas kärnvapen
- 10 Avskräckningens bristande logik
- 14 Ska franska kärnvapen placeras i Sverige?
- 16 Notiser
- 18 Krönika: Domedagsklockan visar 85 sekunder till midnatt

Känner du någon som borde bli medlem och få läsa vår tidning?

SKÄNK TVÅ NUMMER AV LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

Skicka hens kontaktuppgifter till oss så skickar vi två nummer av tidningen med ett erbjudande om att bli medlem!

Normalisering av det onormala

Vendela Englund Burnett
Ordförande

Människans minne är kort och våra tankar om vad som är normalt är föränderligt. Den gångna vinters iskyla och snö i hela landet hade inte känts extremt på 70-talet.

Skrämmande nog verkar detta gälla för minnet av och tankar om kärnvapen, för plötsligt är det nyss otänkbara – kärnvapen på svensk mark eller till och med eget eller nordiskt kärnvapenprogram – något som diskuteras, inte bara av några extrema debattörer utan på stora och ledande tidningars ledarsidor. Och minnet av vad kärnvapen faktiskt är och gör har bleknat bort. Pratet om att kärnvapenparaply skulle finnas och kunna skydda och ge trygghet förekommer i det allmänna samtalet häpnadsväckande oreflekterat.

Detta nummer handlar om olika aspekter på kärnvapenavskräckning. Detta begrepp är något förespråkarna tror ska göra oss trygga - en idé som vilar på en rad bräckliga och ihåliga fundament. Själva grundtanken att vår civilisation kan försvaras genom att vi förklarar oss beredda att ge upp dess kärna - alla etiska och humanitära principer, människors lika värde, skydd av civila, barn, att döda miljoner människor, offra naturen, kanske utlösa en kärnvapenvinter är som att lägga grundplattan i kvicksand.

Att sen bygga säkerheten på att alla ledare skall vara kloka, logiska, mentalt friska och rationella, att

inga tekniska eller mänskliga misstag skall ske när tidsramarna krymper, information kan vara bristfällig eller felaktig och AI – som inte har mänskliga känslor - kanske får ta över något steg är farligt naivt.

I den svenska debatten tycks man glömma att närheten till Ryssland med kort varningstid även innebär det motsatta, att i Kaliningrad och St. Petersburg finns rädda människor som i hela sitt liv hört att Nato hotar dem och vill ta över deras land. Blotta miss-tanken om kärnvapen på Gotland eller i Blekinge, några minuter bort upplevs som ett existentiellt hot.

Vi som läkare behöver påminna också om detta. Att vi alla är människor. Det betyder inte bara att våra liv är lika mycket värda och sköra utan också att vi reagerar på samma sätt. Vid rädsla, stress, brist på information och plötsliga oförutsedda händelser kan vi agera både irrationellt och oklokt. Ingen av oss läkare skulle tränga in en paranoid. Vi skulle inte hota, ljuga, överraska med plötsliga rörelser eller vara oförutsägbara. Det kan nämligen bli katastrofalt för oss båda. Särskilt om han är beväpnad.

Vi måste envist fortsätta vårt informations- och påverkansarbete grundat i vår etik och kunskap. Det gäller både om vad kärnvapen gör om de sprängs och om vad själva innehavet och hotet gör, inte bara med den som hotas utan även den som hotar.

Tanken på vad det skulle göra med oss som människor förskräcker. ■

”
Minnet av vad kärnvapen faktiskt är och gör har bleknat bort.

Kärnvapenavskräckning och hot om våld – en rättslig bedömning

Av Kimiaki Kawai

Översatt och sammanfattad av Josefin Lind

Debatten om kärnvapenavskräckning handlar nästan uteslutande om den fungerar eller inte, om den är en metod vi ska bygga vår säkerhet på eller inte. Sällan eller aldrig diskuteras huruvida kärnvapenavskräckning ens är lagligt tillåten enligt internationell rätt. Forskaren Kimiaki Kawai har granskat avskräckningens legalitet enligt FN-stadgan och övrig internationell rätt. Vi har sammanfattat och översatt hans vetenskapliga artikel till *Läkare mot Kärnvapen*.

Denna text omprövar lagligheten av kärnvapenavskräckningspolitik under internationell rätt i relation till förbudet mot ”hot eller användning av våld” i artikel 2(4) i FN-stadgan. Medan användningen av kärnvapen regleras av *jus ad bellum* (rätt för en stat att gå i krig) och *jus in bello* (de folkrättsliga regler som gäller i krig), fokuserar denna analys på lagligheten i att hota med sådan användning, en central komponent i kärnvapenavskräckning.

Användning och hot om användning av kärnvapen måste bedömas enligt internationell rätt, särskilt mot bakgrund av kraven på nödvändighet och proportionalitet i självförsvar samt internationell humanitär rätt (IHL). Två frågor står i centrum: hur ska en stats uttalade avsikt att använda kärnvapen i vissa situationer rättsligt bedömas, och hur ska internationell rätt förhålla sig till kärnvapenavskräckning som saknar en tydligt identifierad motståndare eller konkret utlösande situation?

I sitt rådgivande yttrande 1996 avstod Internationella domstolen (ICJ) från att ge en slutgiltig bedömning av kärnvapenavskräckningens laglighet, trots att sådan avskräckning hade praktiserats

← Kimiaki Kawai är professor och vice direktör vid Forskningscenter för kärnvapens avskaffande, Nagasaki universitet (RECNA).

under kalla kriget. Samtidigt slog domstolen fast att hot om eller användning av kärnvapen i regel strider mot reglerna för väpnad konflikt, särskilt den humanitära rätten.

Kärnvapenstrategier skiljer ofta mellan *counterforce*, riktade mot militära tillgångar, och *countervalue*, riktade mot civila mål. Den senare logiken ligger till grund för doktrinen om ömsesidig garanterad förstörelse (MAD) och innebär ett hot om massiv vedergällning mot civilbefolkningen. Kärnvapenavskräckning bygger således på att genom en trovärdig beredskap att använda kärnvapen övertyga motståndaren om att kostnaderna för aggression överstiger vinsterna. Paradoxalt syftar denna säkerhetspolitik till att förhindra användning av kärnvapen genom hot om deras användning.

Rättsligt sett är kärnvapenavskräckning nära kopplad till förbudet mot hot om våld i artikel 2(4) i FN-stadgan. Ett hot om våld föreligger när en stat genom sitt agerande får en annan stat att på ett rimligt sätt föreställa sig en olaglig våldsanvändning. Internationell rätt kräver dessutom att även hot om våld uppfyller samma materiella begränsningar som faktisk våldsanvändning i självförsvar, nämligen nödvändighet och proportionalitet. ICJ har klargjort att om den planerade våldsanvändningen är olaglig, är även hotet om sådan användning förbjudet.

” Rättsligt sett är kärnvapenavskräckning nära kopplad till förbudet mot hot om våld i artikel 2(4) i FN-stadgan.

Vid ett väpnat angrepp har en stat rätt till självförsvar enligt artikel 51 i FN-stadgan, men även proportionerligt självförsvar måste följa IHL, särskilt principen om distinktion mellan civila och militära mål. Mot bakgrund av kärnvapens katastrofala humanitära konsekvenser är kärnvapenavskräckning – särskilt sådan som bygger på *countervalue* – svår att förena med både FN-stadgan och humanitär rätt. Vedergällningar mot civila är dessutom uttryckligen förbjudna enligt tilläggsprotokoll I till Genèvekonventionerna.

En viktig rättslig distinktion går mellan omedelbar och generell avskräckning. Omedelbar avskräckning riktas mot en specifik motståndare i en situation av överhängande angrepp och kan i teorin falla inom ramen för självförsvar. Även här kvarstår dock allvarliga rättsliga problem på grund av kärnvapens oförenlighet med IHL. Generell avskräckning, som saknar tydliga mål eller utlösande villkor, har ibland betraktats som en tillåten strategisk varning. I praktiken är dock kärnvapenavskräckning sällan helt abstrakt, utan bygger på identifierbara motståndare och implicita hot, vilket gör även generell avskräckning rättsligt problematisk.

Utöver frågan om hot väcks frågan om innehav av kärnvapen i sig kan utgöra ett förbjudet hot om våld. ICJ ansåg inte att innehav ensamt var olagligt, men noterade att det kan indikera beredskap att använda vapnen. Flera kärnvapenfria stater har senare hävdade att innehav, särskilt inom ramen för avskräckningsdoktriner, innebär ett permanent och strukturellt hot. Även om detta

” Utöver frågan om hot väcks frågan om innehav av kärnvapen i sig kan utgöra ett förbjudet hot om våld.

ännu inte utgör sedvanerätt, pekar det på en växande *opinio juris* (stater gemensamma uppfattning att ett visst handlande är rättsligt bindande enligt internationell rätt) bland stater som inte förlitar sig på kärnvapen.

Konventionen om förbud mot kärnvapen (TPNW), som trädde i kraft 2021, markerar en tydlig normativ förskjutning. Genom att uttryckligen förbjuda både hot om och användning av kärnvapen gör TPNW all kärnvapenavskräckning oförenlig med konventionen, inklusive generell avskräckning som FN-stadgan lämnar otydligt reglerad. Därmed bidrar TPNW till utvecklingen av nedrustningsrätten och utmanar den hotbaserade logiken i kärnvapendoktriner.

Sammanfattningsvis visar analysen att fortsatt tilltro till kärnvapenavskräckning står i konflikt med grundläggande regler i internationell rätt. Framtida rättsutveckling beror inte enbart på tolkningen av gällande normer, utan på vilket normativt spår det internationella samfundet väljer: att tolerera kärnvapenhot eller att konsekvent förbjuda dem i strävan efter global säkerhet och nedrustning. ■

Läs hela artikeln: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/20531702.2025.2578119>

INTERVJU

Avskräckning som säkerhetskoncept är ytterst riskfyllt och instabilt

Clara Gullman Levin intervjuar Österrikes ambassadör Alexander Kmentt

Vid det andra statspartsmötet för FN:s konvention om förbud mot kärnvapen (TPNW) i slutet av 2023 beslutades det att inrätta en "konsultativ process om staters säkerhetsfrågor", under ledning av Österrike. Österrikes ambassadör Alexander Kmentt var en av dem som ledde arbetet och presenterade rapporten på det tredje statspartsmötet 2025. I dagens situation där kärnvapenavskräckningen åter står högt på den säkerhetspolitiska dagordningen har jag ställt några frågor till honom.

► **Varför var det ett särskilt viktigt beslut för att ta fram en rapport om avskräckning inom TPNW?**

TPNW utgår från de humanitära konsekvenserna och riskerna med kärnvapen. Den bygger på omfattande och relativt ny forskning som visar att konsekvenserna är mer gränsöverskridande, komplexa och allvarliga än vad man tidigare förstätt – och att riskerna dessutom ökar över tid.

Medlemsstaterna till TPNW, på initiativ av Österrike, ville därför tydliggöra att även de stater som inte förlitar sig på kärnvapen har legitima säkerhetsintressen som måste tas på allvar. Rapporten är ett försök att på ett sakligt och icke-polemiskt sätt placera kärnvapenfrågan i ett bredare säkerhetsperspektiv.

Förhoppningen är att bidra till ett mer inkluderande samtal där säkerhet inte definieras utifrån kärnvapeninnehavarnas perspektiv, utan där konsekvenserna och riskerna med kärnvapen omprövas själva säkerhetskalkylen.

↑ Ambassadör Alexander Kmentt är Österrikes representant till FN i Genève. Han var en ledande aktör i framtagandet av FN:s konvention om förbud mot kärnvapen och har skrivit boken "The Treaty Prohibiting Nuclear Weapons - How it was Achieved and Why it Matters".

► **Tror du att arbetet mot kärnvapenavskräckning har bidragit till att främja TPNW?**

TPNW ska inte förstås som ett angrepp på kärnvapenavskräckning, utan som ett försök att ta säkerhetsargumenten på allvar och granska dem kritiskt. Avskräckningens attraktionskraft är begriplig, men det saknas garantier för att den ger den säkerhet som påstås. Argumentationen om avskräckning bygger i stor utsträckning på antaganden snarare än på verifierbar kunskap.

Så länge inget går fel kan kärnvapenavskräckning framstå som fungerande, men den

dag det misslyckas är konsekvenserna oåterkalleliga. Därför behöver säkerhetskalkylen bli mer faktabaserad innan något inträffar, eftersom det då inte finns någon möjlighet att lära av misstagen.

I grunden handlar det om internationell rättvisa och legitimitet: säkerhetspolitik som bygger på kärnvapen påverkar även de stater som inte förlitar sig på dem,

men som ändå lever med riskerna. Antagandena bakom kärnvapenavskräckning måste granskas betydligt mer kritiskt än vad de gör idag.

► **Vad anser du om dagens kärnvapendebatt?**

Den europeiska debatten om utvidgad kärnvapenavskräckning, inklusive idéer om ett franskt kärnvapenparaply, måste ses mot bakgrund av ett försämrat säkerhetsläge. Osäker-

heten kring USA:s åtaganden inom Nato och Rysslands aggression mot Ukraina, har bidragit till ökade hotuppfattningar i Europa. Att dessa diskussioner förs är därför i sig begripligt.

Samtidigt väcks frågan om kärnvapen verkligen är ett rimligt svar på dessa säkerhetsutmaningar. I vilken utsträckning ökad spridning av kärnvapen, kärnvapendelning eller nya kärnvapenparaplyer faktiskt bidrar till ökad säkerhet – och vilka risker som följer om något går fel diskuteras ofta inte tillräckligt uttömmande.

Debatten bortser också från de globala konsekvenserna. Ett ökat beroende av kärnvapen innebär i praktiken ett ställningstagande för spridning av kärnvapen, vilket riskerar att undergräva decennier av europeiskt ledarskap inom icke-spridning. Vilken trovärdighet har europeiska stater när de motsätter sig kärnvapenambitioner i andra regioner, där säkerhetsläget också är instabilt?

I förlängningen riskerar denna utveckling att allvarligt försvaga, eller i värsta fall underminera, icke-spridningsavtalet (NPT) och den globala icke-spridningsregimen som helhet. Till skillnad från dagens amerikanska kärnvapendelning inom Nato, som etablerades före NPT, skulle nya europeiska arrangemang vara svåra att förena med avtalet.

► **Vilket är ditt bästa argument mot kärnvapenavskräckning?**

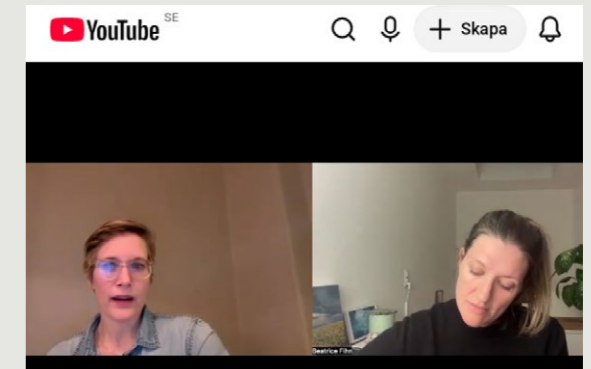
Vi kan helt enkelt inte veta om den fungerar. Påståendet att kärnvapen har förhindrat krig mellan kärnvapenstater bygger på antaganden som inte kan bevisas och som bortser från andra faktorer. Samtidigt finns det väl dokumenterade tillfällen då världen varit farligt nära en kärnvapenkatastrof.

Avskräckning är därför ett ytterst riskfyllt och instabilt säkerhetskoncept som vilar på antaganden om rationalitet, psykologi och förutsägbarhet, men som ofta framställs som en säkerhetsgaranti. Att beskriva kärnvapenavskräckning så är vilseledande; snarare bör den förstås som ett högriskspel som kan fungera, men lika gärna kan misslyckas.

Det finns inga enkla alternativ som omedelbart kan ersätta kärnvapen med en ny, absolut säkerhetslösning men det innebär inte att nedrustning kan skjutas på framtiden i väntan på ett idealiskt säkerhetsläge. I stället behöver arbetet med kärnvapenedrustning bedrivas i en komplex och konfliktfylld värld, med insikten att kärnvapen inte är en garanti för säkerhet, utan ett riskfyllt antagande. ■

WEBINAR

Kärnvapenavskräckning – gör det oss tryggare?

Missade du vårt webinar Kärnvapenavskräckning – gör det oss tryggare? Ingen fara – du kan se inspelningen i efterhand på vår YouTubekanal @lakaremotkarnvapen. Josefin Lind, generalsekreterare för Svenska Läkare mot Kärnvapen, samtalade med Beatrice Fihn, tidigare chef för ICAN och numera chef för Lex International, om kärnvapenavskräckningens logik och roll i dagens säkerhetspolitiska läge och om den verkligen gör Sverige säkrare.

→ Se inspelningen här: <https://youtu.be/VqYIKUpFyIk>

Farligt tomrum när Nya START löpt ut

Den 5 februari löpte Nya START ut – det sista bilaterala kärnvapenavtalet mellan Ryssland och USA. Avtalet har sedan 2010 satt ett bindande tak för ländernas strategiska kärnvapenarsenaler. När det nu upphört står världen för första gången på över 50 år utan ett bilateralt nedrustningsavtal länderna emellan.

Nya START har begränsat antalet utplacerade strategiska kärnvapen till 1 550 och bidragit till ökad transparens genom inspektioner och datadelning. Avtalet har varit satt på paus sedan 2023, men båda länderna har uppgett att de fortsatt följa begränsningarna.

När avtalet nu löper ut försvinner de juridiskt bindande begränsningarna för kärnvapenarsenalerna, samtidigt som risken för kapprustning, misstänksamhet, eskalering och misstag ökar.

USA och Ryssland kontrollerar tillsammans omkring 90 procent av världens kärnvapen.

Kinas kärnvapen

Av Clara Gullman Levin

Del sju i vår serie om kärnvapenstaternas arsenaler, och vad som skulle hända ifall dessa stater attackerades med kärnvapen, fokuserar på Kina. I nummer 181 gick vi igenom Storbritanniens kärnvapenarsenal och i tidigare nummer kan du läsa om Frankrikes, USA:s, Indiens, Pakistans och Rysslands kärnvapen.

Kinas arsenal

Kina har världens tredje största kärnvapenarsenal och arsenalen expanderar snabbast i världen och bidrar till oro för omvärlden. Enligt *Federation of American Scientists* (FAS) har Kina under de senaste fem åren tagit i bruk flera nya typer och fler antal kärnvapen än någonsin tidigare. Kunskapen om Kinas kärnvapenprogram bygger till stor del på satellitövervakning från bland annat Pentagon då Kina aldrig har offentliggjort storleken på kärnvapenarsenal och inte heller infrastrukturen runt kärnvapenarsenalen.

Det är statliga företag som producerar Kinas kärnvapen, främst China National Nuclear Corporation (CNNC) och China Aerospace Science and Technology skriver ICAN i rapporten *Hidden Costs: Nuclear Weapons Spending in 2024*.

Kina innehar världens största kärnvapen, mätt i sprängkraft, vilket är cirka 4,5 megaton. Som jämförelse har den kraftfullaste bomben i USA:s arsenal en sprängkraft på omkring 455 kiloton, medan Rysslands största uppskattas till mellan 500 och 800 kiloton. Om ett kärnvapen på 4,5 megaton skulle detonera över Stockholm skulle glasrutor krossas så långt bort som i Södertälje och Märsta, och hela huvudstaden i princip slås ut.

I dagsläget beräknar FAS att Kina har runt 600 kärnvapenstridspetsar i sin arsenal, dessa är fördelade på landbaserade ballistiska missiler,

havsbaserade ballistiska missiler och bombplan. Enligt beräkningar av *Nuclear Weapons Ban Monitor*, som tas fram varje år av Norsk Folkehjelp, motsvarar den sammanlagda sprängkraften för Kinas kärnvapenarsenal lika mycket som 18 630 Hiroshimabomber.

FAS skriver i sin rapport om Kinas kärnvapen från 2025 att majoriteten av de kinesiska kärnvapnen förvaras i dag separerade från sina vapenbärare. Landets kärnvapen är placerade i militära förråd. Inom fyra år bedöms Kina att ha över 1 000 stridspetsar, som då dessutom väntas vara utplacerade på en högre beredskapsnivå.

Kärnvapendoktrin och strategi

Det var inte förrän 1992 som Kina gick med i Icke-spridningsavtalet (NPT). Eftersom landet utvecklade kärnvapen innan NPT förhandlades fram 1968 så definieras landet som en officiell kärnvapenstat, i utbyte mot att de ska nedrusta sina kärnvapen. Precis som Ryssland och USA har Kina undertecknat men inte ratificerat det fullständiga provstoppsavtalet (CTBT).

Kinas kärnvapendoktrin och strategi har sedan landet skaffade kärnvapen 1964 byggt på en så kallad *no first use*-policy, vilket innebär att Kina förbinder

sig att aldrig vara först med att använda kärnvapen. Landet har ofta framställt sitt kärnvapenprogram som ett nödvändigt svar på andra kärnvapenstaters arsenaler och som en strategisk motvikt snarare än ett offensivt verktyg.

Forskare vid FAS pekar samtidigt på en växande osäkerhet kring om och under vilka omständigheter Kina faktiskt kan komma att använda kärnvapen, trots den uttalade policyn. FAS uppger att kinesiska tjänstemän tidigare i privata sammanhang har framhållit att Kina förbehåller sig rätten att använda kärnvapen om

landets kärnvapenstyrkor skulle angripas med konventionella vapen.

I sin nationella försvarspolitik betonar Kina att landet aldrig kommer delta i en nukleär kapprustning och att kärnvapenkapaciteten hålls på en miniminivå som krävs för landets säkerhet. Men den pågående militära uppbyggnaden ger en annan bild.

Enligt en rapport från Pentagon så genomför den kinesiska armén övningar i ”stridsberedskap” och ”hög beredskap” i syfte att utse en missilbataljon som är redo för snabb uppskjutning. Även det anses vara en förändring i landets operabilitet.

Humanitära konsekvenser

I ICAN:s rapport *No place to Hide: Nuclear Weapons and the collapse of health care systems* (2022) beskrivs ett scenario där ett kärnvapen med en sprängkraft på 100 kiloton sprängs över Peking. 1,2 miljoner människor skulle skadas och behöva vård, men bomben skulle slå ut majoriteten av sjukhusen och varje läkare skulle behöva behandla 33 patienter samtidigt.

Mellan 1964 och 1996 genomförde Kina minst 45 kärnvapentester, varav 23 var atmosfäriska, vid sjön Lop Nor i nordvästra delen av landet. Det finns inte mycket information om de kinesiska kärnvapentesterna och inte heller om konsekvenserna efter testerna, trots att det i regionen bor cirka 20 miljoner människor från ett antal olika etniska grupper, framför allt uigurer, kazaker och mongoler, vilka kan ha påverkats av provsprängningarna på olika sätt. Det finns inga officiella dokument om hur testerna påverkade befolkningen eller miljön.

I Norsk Folkehjelp nya publikation *Is it Safe? från 2025*, skriver de om hur ögonvittnen har beskrivit de radioaktiva moln som uppstod efter testerna: ”I tre dagar var det som om himlen regnade ner på marken. Ingen sol, ingen måne. När barnen frågade sina lärare fick de svaret att det berodde på en storm på planeten Saturnus.”

Beräkningar av forskare på ett japanskt universitet i Sapporo menar att runt 194 000 människor i regionen ska ha dött till följd av strålsjuka på grund av kärnvapentesterna. Mellan 1990 och 2000 hade antalet människor som har drabbats av cancer i regionen fördubblats och det är svårt att få tillgång till sjukvård på grund av utbredd fattigdom.

↑ Den kinesiska kärnvapenarsenalen växer i snabb takt och skapar oro i omvärlden. Landet är inte transparent med varken innehav, kostnader eller humanitära konsekvenser av sina provsprängningar. Informationen bygger på antaganden och satellitövervakning.

Kostnad

Det finns inga officiella uppgifter på hur mycket Kinas kärnvapen kostar. I rapporten *Hidden Costs: Nuclear Weapons Spending in 2024* har ICAN gjort en uppskattning av utgifterna och beräknar att Kina spenderade 115 miljarder svenska kronor på sina kärnvapen under året. Detta motsvarar FN:s budget under 3,5 år. ■

Referenser

Bulletin of the Atomic Scientists 2025, VOL. 81, NO. 2, 135–160, Kristensen, H. M., Korda, M., Johns, E., & Knight Boyle, M., Chinese nuclear weapons 2025, <https://doi.org/10.1080/00963402.2025.2467011>

Norsk Folkehjelp, *Is it Safe?* 2025

ICAN, *Hidden Costs: Nuclear Weapons Spending in 2024*

ICAN, *No place to hide: nuclear weapons and the collapse of health care systems 2022*

Scientific American, Zeeya Merali "Did China's Nuclear Tests Kill Thousands and Doom Future Generations?", 2009

Avskräckningens bristande logik

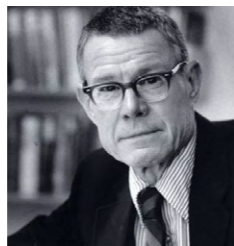
Av Elisabet Södersten, MSc Psykolog och medlem i SLMK:s vetenskapliga råd

Boston Review publicerade 2024 en artikel med rubriken "Utpressarens Doktrin – Om kvarhållandet av USA:s kärnvapenavskräckningspolitik" av Elaine Scarry, prisbelönt samhällsdebattör och professor i engelsk och amerikansk litteratur. I artikeln utmanar hon USA:s strategier och antaganden som ligger till grund för den förda kärnvapenavskräckningspolitiken och dess föreställda logik. En logik som vid en närmare granskning visar sig ha stora och iögonfallande brister.

↑ Elaine Scarry är professor vid Harvard och har bland annat skrivit boken "Thermonuclear Monarchy: Choosing between Democracy and Doom".

Ett centralt antagande bland förespråkare för den förda avskräckningspolitiken har varit att teorin om *Mutual Assured Destruction* (MAD) bygger på idén om rationella aktörer. Den utgår från spelteori, som med hjälp av matematiska modeller förklarar hur rationella beslutsfattare agerar i strategiska situationer. En av de främsta utvecklarna av spelteori var nobelpristagaren Thomas Schelling. Spelteorin var ursprungligen en abstrakt konstruktion men gavs av Schelling ett verklighetsmaterial att använda teorierna på – kärnvapenkriget. Schelling är en av dem som ivrigt förespråkade avskräckningsmodellen och vars arbete ofta citeras som belegg för att strategin har fungerat. Enligt Elaine Scarry däremot är avskräckning "baserad på en lång rad ogrundade antaganden, obevisbara påståenden och logiska motsägelser".

↑ Thomas Schelling tilldelades Nobelpriset i ekonomi 2005.

Kritik från oväntat håll

General George Lee Butler, tidigare chef för USA:s kärnvapenstyrkor under kalla kriget, har efter sin pension varit öppet kritisk till kärnvapen och avskräckning. Han identifierade åtta brister i kärnvapenavskräckningens teori och praktik:

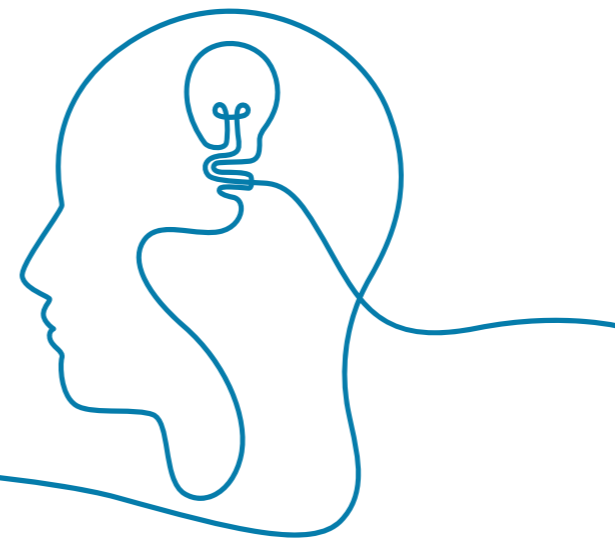
↑ General George Lee Butler har efter sin pensionering arbetat för kärnvapenedrustning.

1. Avskräckning strider mot det viktigaste målet för nationell säkerhet: att säkra den egna nationens överlevnad. I stället för att skydda landet utsätter den det för stora risker. Hela strategin bygger på antagandet att människors bedömningar och beslut alltid är korrekta – något som historien visar inte stämmer.

2. På den mest grundläggande psykologiska nivån är avskräckning bristfällig då den utgår från att båda sidor i en kärnvapenkonflikt försöker sätta sig in i motståndarens position vilket i själva verket inte sker. Avskräckning förutsätter att antagonister tror att de är kapabla att förstå den andres tänkande. Men då ledare inte är rationella undviker de i stället ofta att förstå varandra.

3. Om avskräckningen misslyckas så är konsekvenserna oacceptabla. För vid ett misslyckande kan hela befolkningen gå förlorad. Jordan förgiftas och invånare skadas för generationer framåt – allt förstörs. Avskräckning äventyrar inte bara nationens öde utan civilisationens själva mening.

4. Det finns en grundläggande motsägelse i avskräckningstänkandet. Strategin bygger på förmågan att slå tillbaka efter ett angrepp (andra-slagskapacitet). Men för motståndaren kan denna förmåga se ut som en beredskap för ett första angrepp. Det leder till att båda sidor rustar upp ytterligare – och det som ska förhindra krig riskerar i stället att öka misstänksamheten och spänningarna.

” Att nedmontera alla kärnvapen världen över behöver inte ta lång tid, men för att åstadkomma detta behöver den mentala arkitekturen för avskräckning ändras.

förhandlingar som är inbäddade i avskräckning. De bekräftar bara de åtta brister som identifierades av general Lee Butler i hans fördömande av avskräckningens teori och praktik.

Att nedmontera alla kärnvapen världen över behöver inte ta lång tid, men för att åstadkomma detta behöver den mentala arkitekturen för avskräckning ändras.

Butlers åtta brister hjälper oss att förstå vad som behöver förändras inom en snar framtid, nämligen den mentala arkitekturen för avskräckning. Följande fråga behöver ställas: Hur kan en verklig förändring åstadkommas? En början skulle kunna vara att forskare inom internationella relationer lyfter fram former för global dialog mellan kärnvapenländer och identifierar maktinnehavare som kan åstadkomma en förändring i den mentala arkitekturen när det gäller avskräckning.

Det vore välkommet om de åtta brister som Butler identifierat och som Scarry i sin artikel belyser, kan bidra till en fördjupning av vad avskräckningsteorin och dess praktik egentligen innebär. De åtta bristerna ger en insikt om att en mental omställning krävs för att åstadkomma en kärnvapenfri värld. ■

5. Avskräckning förmår inte sätta gränser för kärnvapenländernas arsenaler. Lockelsen i att utöva avskräckning är omåttlig. Detta skapar en oförutsägbar kapprustning och ökar risken för felbedömningar.

6. Det finns en grundläggande moralisk förvillelse i teorin. Finns det något tydligare exempel på felaktig tro på avskräckning än att använda kärnvapen som svar på hot från massförstörelsevapen? Vad kan egentligen rättfärdiga att massförstörelsevapen används? Och är det rimligt att hålla ett helt lands befolkning ansvarig för en ledare som fattat galna beslut?

7. Före några missiler ens avfyrats och befolkningar dödade, förstör avskräckning sinnena hos de som dryftar och debatterar begreppet "avskräckning". Begreppet och det övermodiga språket i samband med tal om kärnvapenavskräckning skadar individer eftersom de talar till våra mörkaste instinkter. De korroderar vår känsla för mänskligheten, bedövar vår förmåga till moralisk upprördhet, och gör det ofattbara tänkbart.

8. Avskräckningsteorin uppmuntrar till kärnvapenspridning. Om avskräckning gör världen säkrare, så borde fler länder ta efter. Således uppmuntrar avskräckning inte bara till spridning av kärnvapen utan till kärnvapenländers tillverkning av allt fler vapen.

Hur kan en verklig förändring åstadkommas?

Butler nämner aldrig spelteorin, men i sin argumentation använder han ord som "trick" och "hasardspel". Dock nämner han att avskräckning i teori och praktik framhålls i ljuset av en "aura av nytta" som en slags semantisk täckmantel. Scarry använder orden "aura of peacekeeping".

Efter det att Scarry ställt Butlers åtta brister i relation till Schellings skrifter avslutar hon sin artikel i en slutsats: Thomas Schellings Nobelprisbelönade skrifter klargör fullständigt den sanna och verkligt ohyggliga karaktären hos de

Referenser

Boston Review 26 september 2024
"The Extortionist's Doctrine – On the persistence of U.S. nuclear deterrence policy." Av Elaine Scarry, professor i Aesthetics and the General Theory of Value vid Harvard-universitetet.
www.bostonreview.net/articles/the-extortionists-doctrine

Nordiska kärnvapen är en dålig idé

Av Pavel Podvig, chef för projektet Russian Nuclear Forces

De senaste årens händelser har väckt liv i frågan om stabiliteten i de gamla säkerhetsarrangemangen kan kvarstå. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari 2022 innebar en allvarlig chock för Europa. Krigets omfattning, varaktighet och enorma mänskliga lidande har fått många stater, särskilt i Europa, att ifrågasätta befintliga och söka nya säkerhetsarrangemang.

Sverige och Finland anslöt skyndsamt till Nato, som traditionellt setts som en garant för säkerheten i Västeuropa. De upptäckte dock att det inte riktigt blev som tänkt¹ och att den säkerhetsgaranti som alliansen ger inte är tillräckligt stark.

Den mest synliga delen av Natos säkerhetsgaranti har alltid varit USA:s åtagande att täcka Europa med ett ”kärnvapenparaply”, vilket innebär att USA i extrema fall skulle vara berett att använda kärnvapen för att skydda sina allierade. Men att USA skulle riskera en kärnvapenkonfrontation med Sovjetunionen eller Ryssland för att skydda en allierad har alltid setts som tveksamt. Det mest kända ifrågasättande av detta var president de Gaulle, som på 60-talet frågade om USA skulle vara berett att offra New York för att rädda Paris. Med Trump-administrationen i Vita huset ställer européerna inte ens denna fråga idag, troligen av rädsla för att få ett ärligt svar.

Europeiskt kärnvapenparaply

De två europeiska kärnvapenmakterna i Nato, Frankrike och Storbritannien, är i dagsläget inte riktigt i stånd att ersätta USA:s kärnvapenparaply. De har föreslagit att de skulle överväga att göra det, men de kan inte undvika samma fråga tillbaka. Även om fransmännen stolt insisterar på att de skulle vara beredda att offra Paris för att rädda Paris, är det verkligen tveksamt om de skulle göra det för att rädda Tallinn eller Helsingfors.

↑ Pavel Podvig är en oberoende analytiker baserad i Genève, där han driver forskningsprojektet ”Russian Nuclear Forces”. Han är också seniorforskare vid FN:s institut för nedrustningsforskning och forskare vid Program on Science and Global Security vid Princeton University.

Det är därför inte förvånande att vissa europeiska länder har börjat överväga att skaffa egna kärnvapen. Tjänstemän har i stort sett undvikit att säga detta direkt, men experter har lagt fram alla möjliga förslag i denna riktning. Detaljerna i dessa förslag varierar, men det som förenar dem är tron att kärnvapen skulle fungera som en trollstav som löser alla problem nästan omedelbart. Ett nytt inslag i debatten är idén om att bygga ett ”nordiskt kärnvapen” genom en koalition mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige.²

” Det saknar dock svar på den centrala frågan: Hur skulle ett Nordiskt kärnvapen mer exakt göra Nordens invånare mer säkra?

Som ofta är fallet med sådana här förslag innehåller det många löften om ansvarsfullt beteende, beskrivningar av logistiska arrangemang och detaljer om godkännandemekanismen. Det saknar dock svar på den centrala frågan: Hur skulle ett nordiskt kärnvapen mer exakt göra Nordens invånare mer säkra?

Det scenario som idéförfattarna har i åtanke och vill förhindra är en rysk aggression mot de nordiska staterna. Antagandet är att Ryssland, som kärnvapenstat, antingen skulle kunna använda hot om kärnvapen eller faktiskt använda kärnvapen för att bryta försvararnas vilja att göra motstånd och säkra segern på sina villkor. Detta är naturligtvis ett oroande scenario.

Problemet med detta antagande är att kriget i Ukraina har visat att det är ett felaktigt antagande. Ryssland har varken lyckats skrämma Ukraina till kapitulation eller använt kärnvapen för att avsluta kriget på fördelaktiga villkor.

Man försökte visserligen trappa upp den nukleära retoriken, men upptäckte snart att kärnvapen har liten effekt på slagfältet och att nukleära tvångsåtgärder kräver ett trovärdigt hot om att attackera städer och döda ett stort antal civila. Insikten om denna verklighet ledde till ett starkt och enat motstånd från det internationella samfundet, som entydigt förklarade att kärnvapenhot är oacceptabla.³ I slutändan har Ryssland insett att de mycket höga politiska kostnaderna för kärnvapenhot har gjort kärnvapen i praktiken oanvändbara.

Egna kärnvapen höjer risken att bli utsatt för hot

Det paradoxala i situationen är att den politiska kostnaden inte skulle ha varit lika hög om Ryssland hade stått inför en kärnvapenbestyckad motståndare, såsom de nordiska staterna om de vore beväpnade med kärnvapen skulle vara. I detta fall skulle kärnvapen bli verktyg för hot och militärstrategi och en avgörande hantering av eskaleringsituationen som kan komma att uppstå. Kärnvapenhot skulle staplas mot varandra i en makaber tävling om vem som kan hota att döda fler människor än sin motståndare. Detta är förmodligen inte en tävling som de nordiska länderna skulle vilja delta i.

Det kan verka som om enbart innehavet av kärnvapen garanterar att en aggression kan avskräckas på ett tillförlitligt sätt. Det är inte nödvändigtvis så. För det första behöver aggressionen inte ta formen av en fullskalig invasion av det slag som Ryssland inledde i februari 2022. Den kan ligga närmare övertagandet av Krim och händelserna i östra Ukraina 2014. Även om Ukraina hade haft kärnvapen vid den tidpunkten fanns det inget rimligt sätt att använda dem. Även i ett fullskaligt angrepp 2022 skulle det inte ha funnits några alternativ som skulle ha gjort det möjligt att undkomma den dödliga konkurrensen med angriparen.

Slutsatsen är att det inte finns något scenario där kärnvapen kan bidra till säkerheten i de nordiska länderna eller i andra europeiska länder heller för den delen. Det enda en nordisk kärnvapenarsenal kan göra är att legitimera kärnvapen som ett instrument för tvång och terror, vilket bara skulle göra situationen farligare och försvaret svårare. Detta betyder inte att risken för aggression kan ignoreras. Men den

↑ Det enda en nordisk kärnvapenarsenal kan göra är att legitimera kärnvapen som ett instrument för tvång och terror, vilket bara skulle göra situationen farligare och försvaret svårare, skriver forskaren Pavel Podvig.

kan och bör hanteras genom en grundlig delegitimering av kärnvapen, vilket vi har sett fungera mot Rysslands kärnvapenhot. Aggressiva avsikter bör hanteras genom att investera i att bygga upp säkerhetsmekanismer för att minska och sedan eliminera vapen, vare sig de är kärnvapen eller konventionella vapen. Det slutgiltiga målet bör vara att helt eliminera väpnade konfrontationer. Kärnvapen är bara en meningslös distraktion på denna väg. ■

Referenser

1 Dagens Nyheter, Ledare - Ingen vill diskutera svenska kärnvapen - men vi måste, Ledare, Dagens Nyheter, 10 januari, 2026, <https://www.dn.se/ledare/ingen-vill-diskutera-svenska-karnvapen-men-vi-maste>

2 Dagens Nyheter, ”Ledare”; Johannes Kibsgaard, ”Is It Time for a Nordic Nuke?”, War on the Rocks, 26 januari, 2026, <https://warontherocks.com/2026/01/is-it-time-for-a-nordic-nuke>

3 ”Report of the First Meeting of States Parties to the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons,” 21 juli 2022, <https://undocs.org/TPNW/MSP/2022/6>; ”G20 Bali Leaders’ Declaration,” The White House, 16 november 2022, <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2022/11/16/g20-bali-leaders-declaration>

Ska franska kärnvapen placeras i Sverige

Av Josefin Lind

Den senaste tiden har frågan om hur och vilka kärnvapen som ska "skydda" Sverige blivit alltmer intensiv. Allt från att återstarta det svenska atombombsprogrammet till statsminister Kristerssons samtal med Frankrikes president Macron om en fransk kärnvapenavskräckning över Europa har förekommit. Vi emotsätter oss självfallet alla dessa initiativ och ser dem i varierande grad som allt från naiva och verklighetsfrånvända till farliga.

Det mest nyliga och det initiativ som kanske kommer att leva kvar längst i Sverige är det sistnämnda. Frankrikes president Macron har initierat samtal om att deras kärnvapenarsenaler ska utökas samt att dess förmågor ska täcka övriga Europa i allmänhet och ett antal europeiska länder, inklusive Sverige i synnerhet. En dialog om detta och säkerhetssituationen har redan startat och i skrivande stund vet vi inte så mycket om exakt vad den innehåller eller vad exakt slutmålet är. Macron har sagt att utplacering av kärnvapenbestyckade franska flygplan skulle kunna ske i utvalda länder, och att detta skulle komplettera de utplacerade amerikanska kärnvapnen och den utökade amerikanska kärnvapenavskräckningen, inte vara istället för. Sveriges statsminister Ulf Kristersson har utan riksdagens godkännande deltagit i dessa dialoger och han säger att det

inte kommer innebära att det ändrar Sveriges kärnvapendoktrin. Vi vet inte vad Sveriges "kärnvapendoktrin" innebär men sannolikt åsyftas att Sverige gått med i Nato utan förbehåll. Vi hoppas på, och kommer att försöka förmå, riksdagsledamöter och partier att avkräva Kristersson ett tydliggörande om vad detta innebär.

”Låg transparens och brist på demokratisk förankring brukar ofta omgärda kärnvapen och så är även fallet denna gång.

Låg transparens och brist på demokratisk förankring brukar ofta omgärda kärnvapen och så är även fallet denna gång. I tidigare nummer av Läkare mot Kärnvapen (nr. 171) beskrev vi hur Belgiens utrikesminister försäkrade parlamentet att inget förbud mot kärnvapen behövs då det aldrig skulle bli aktuellt men att det sedan bara ett år senare placerades amerikanska kärnvapen på Belgiens territorium. Än så länge har regeringen inte informerat utrikesutskottet, inte haft en debatt i riksdagen och inte på något sätt förankrat eller informerat med detaljer om deras diskussioner eller målbild för samtalen med Macron. För att inte tala om hur otydligt de har uttalat sig i media om detta till allmänheten.

Vad anser riksdagspartierna om Sveriges delaktighet i europeisk kärnvapenavskräckning?

MP och V är tydliga motståndare till Sveriges delaktighet i europeisk kärnvapenavskräckning.

S har en oklar inställning till Sveriges delaktighet i europeisk kärnvapenavskräckning.

M, SD, KD och L är positivt inställda till Sveriges delaktighet i europeisk kärnvapenavskräckning. C är positiva till kärnvapendialog med Frankrike.

Statsminister Kristersson hävdar att han har haft goda samtal med Socialdemokraternas partiledare Andersson medan hon hävdar att ingen förankring har skett. I media har kritik mot dessa samtal och risken för utplacering kommit från både Vänsterpartiet och Miljöpartiet, medan Socialdemokraternas kritik framförallt har fokuserat på att inga kärnvapen får utplaceras i Sverige. Hur Socialdemokraterna ställer sig till den utökade franska kärnvapenavskräckningen och samtalen i stort är mer oklar.

I Dagens ETC den 3 mars varnar Vänsterpartiets utrikespolitiska talesperson Håkan Svenning för att en följd kan bli att fler länder skaffar kärnvapen på sikt. Han fortsätter med att påtala att "Även om regeringen säger att kärnvapen i fredstid inte ska vara stationerade på svenskt territorium undergräver samarbetet med Frankrike icke-spridningsavtalet (NPT). Sverige bidrar till att öka tilltron till kärnvapen och minska tilltron till de konventioner som reglerar kärnvapen." Svenning kritiserar även Socialdemokraterna och menar att de "... bär en del av ansvaret för att regeringen nu öppnar för kärnvapensamarbete med Frankrike. När Sverige ansökte om Natomedlemskap ville Vänsterpartiet lagstifta mot kärnvapen på svensk mark, vilket S ansåg inte behövdes."

Miljöpartiet kritiserar också regeringens samtal i samma artikel. Partiets försvarspolitiska talesperson Ulf Holm påpekar de stora kostnader

detta skulle medföra och säger "Frankrikes ekonomi är inte bra. Det kanske är så att Macron i det läge som finns nu passar på att mjölka andra länder på pengar, säger han. Att regeringen fört dialog med Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna räcker inte, anser Ulf Holm. Han menar att frågan har en sådan dignitet att den borde diskuteras av alla partier i försvarsberedningen. – Nu rusar Ulf Kristersson iväg och säger "ja vi ska vara med". Jag tror det är en farlig väg för Sverige."

Socialdemokraternas utrikespolitiska talesperson Morgan Johansson säger i samma artikel i Dagens ETC "... beklagar att Frankrike ska utöka sin arsenal och varnar för att det bidrar till en kapprustning där flera länder tillverkar fler kärnvapen. Men han är inte säker om S skulle avbryta kärnvapensamtalen om de vinner valet i höst. – Vi vet inte ens vad det är för samtal eller om de kommer att vara aktuella till hösten. Det återstår väl att se." ■

Referenser

Dagens ETC
www.etc.se/inrikes/oenighet-om-nya-kaernvapensamarbetet-v-ger-s-del-av-ansvaret

SVT
www.svt.se/nyheter/inrikes/sa-tycker-riksdagens-partier-om-karnvapen

Folk och Försvars rikskonferens i Sälen

Vår generalsekreterare Josefin Lind deltog sedvanligt på Folk och Försvars rikskonferens i Sälen i januari. Det är fortsatt ett viktigt forum för att träffa människor vi annars har svårt att få till möten med samt att ställa frågor till talarna.

Syftet är både för att få svar på viktiga frågor men också för att inför talare och åskådare belysa komplexiteten med kärnvapen och påvisa att frågan om att stå bakom kärnvapenavskräckning också måste innebära en beredvillighet att använda kärnvapen, med masskatastrof som följd.

Svaren från statsminister Kristersson och partiledare Andersson var också sedvanligt otydliga men icke-svaren är också ett tecken på att våra frågor är viktiga och angelägna att fortsätta ställa.

SVT:s Politikbyrån: Atombomb i Sverige

Ska Sverige tillåta kärnvapen på sitt territorium eller rentav utveckla egna? Frågan diskuterades i programmet Politikbyrån på SVT den 11 mars.

I programmet medverkade förutom SVT:s inrikespolitiska kommentator Mats Knutsson även Beatrice Fihn, tidigare chef för ICAN, samt Johannes Kibsgaard, överstelöjtnant från Norge. Kibsgaard argumenterade för ett nordiskt kärnvapenprogram, ett förslag som i Norge har mött omfattande kritik. Beatrice Fihn lyfte i programmet i stället fram att världen redan är allt mer osäker och avskräckningens absurda logik.

Avgörande översyn av icke-spridningsavtalet i vår?

I april-maj sker den 11:e översynskonferensen av icke-spridningsavtalet. Avtalet som redan tidigare stod under stark press och inte kunnat enas om ett slutdokument på de senaste två översynskonferenserna står nu inför än värre utmaningar. Med Europas ökade tilltro till kärnvapen och diskussioner om en utökad fransk kärnvapenavskräckning med potentiellt utplacering av franska kärnvapenbestyckade flygplan i Europa är vår oro inför avtalets framtid stark. När varken kärnvapenstaterna eller de europeiska Natoländerna respekterar avtalets paragrafer och andemening är det svårt att se hur avtalet ska kunna fortsätta att med trovärdighet kallas en hörnsten i nedrustning och icke-spridning. Därtill blir det svårt att se hur Sverige med trovärdighet ska kunna kräva nedrustning och icke-spridning i andra regioner. Vi kommer att bevaka mötet på plats i New York så håll utkik på sociala medier, skriv upp dig på vårt nyhetsbrev och läs kommande nummer av tidningen!

Referat fra Landsmødet i DLMK 22/11 2025

Mødet samlede fire deltagere. Formandens beretning omhandlede politisk arbejde mod atomvåben, internationalt samarbejde og fravalg af dyre konferencer. DLMK har deltaget i konferencer om åbenhed i forskning og atomvåbens konsekvenser, herunder den åbne konference "An Open World" i København, som markerede 75-året for Niels Bohrs åbne brev til FN og satte fokus på spændingen mellem forskningsåbenhed og nutidens sikkerhedspolitiske begrænsninger. Deltagelse i den internationale verdenskongres i Nagasaki blev fravalgt af økonomiske og praktiske grunde.

Hjemmesiden er forbedret med bedre adgang til materialer. Der er fortsat udfordringer med at engagere yngre medlemmer; professionel hvervning overvejes. Det nordiske samarbejde styrkes, og der er drøftet planer om en nordisk turné med informationsmøder i de nordiske lande om atomvåbens afskrækkelseslogik, med Grønland og Island som mulige første stop. Regnskab og budget blev godkendt, kontingent uændret. Bestyrelsen genvalgtes. Næste årsmøde skal indkaldes med længere varsel for at øge deltagelsen.

Foto: Norske leger mot atomvåpen | Von Kommunikasjon

I värsta fall – konferens om läkares ansvar

Vi var flera från föreningen som deltog på Norska Läkare mot Kärnvapens endagskonferens i Oslo på temat beredskap och läkares ansvar. Titeln var I värsta fall – Leger i krig og krise. Syftet med dagen var att vidareutbilda, informera och engagera läkare och andra intresserade i frågor som rör kärnvapen och medicinsk beredskap.

Konferensen samlade en rad talare med olika erfarenheter. Flera delade med sig av sina erfarenheter från arbete i fält under krig.

↑ Hur kan läkare arbeta i krig och kris och hur kan vi arbeta förebyggande utifrån den kunskap som finns tillgänglig? Det var en fråga som diskuterades på konferensen.

Vi fick också ta del av ett starkt vittnesmål från Hinamoura Morgan Cross, aktivist och politiker från Tahiti i Franska Polynesien. Hon berättade om hur de franska kärnvapenprovsprängningarna fortsatt påverkar människor och miljö i regionen och hennes arbete med att få upprättelse och erkännande från Frankrike.

Vi som deltog uppskattade konferensen stort och den bidrog till både kunskapsutbyte och fördjupad förståelse för kärnvapens medicinska och humanitära konsekvenser.

Domedagsklockan visar 85 sekunder till midnatt

Av Clara Gullman Levin

När vi trodde att vi inte kunde komma närmare midnatt tickar Domedagsklockan ännu ett steg framåt. En oro sprider sig i kroppen, är det ens möjligt? Hur kan världens ledare vara så oansvariga?

Sedan 1947 har experterna bakom Domedagsklockan justerat visaren utifrån hur nära världen bedöms vara en global katastrof. I sina analyser väger de in kärnvapenhot, klimatförändringar, biologiska risker och utvecklingen av artificiell intelligens. År 2026 står klockan på 85 sekunder till midnatt. Så nära har vi aldrig varit, inte ens under kalla kriget när antalet kärnvapen var som flest. Vad är det som har fört oss hit?

För första gången på över 50 år står världen utan ett bilateralt nedrustningsavtal mellan de två största kärnvapenmakterna. Under 1980-talet fanns flera avtal som begränsade strategiska kärnvapen och reglerade missilförsvar. INF-avtalet satte gränser för medeldistansrobotar, vapen med relativt kort räckvidd. I dag har dessa avtal sagts upp, ett efter ett, utan att ersättas av nya. Den säkerhetsstruktur som en gång höll tillbaka kapprustningen har monterats ned.

Samtidigt växer Kinas kärnvapenarsenal snabbt. Tillsammans med Ryssland och USA utvecklas nya leveranssystem och allt mer avancerade vapenteknologier, där vi ännu inte vet vilken roll AI spelar. USA:s planer på en så kallad ”gyllene kupol”, ett omfattande missilförsvar, riskerar att ytterligare spä på en accelererande kapprustning i rymden.

Det är inte bara kärnvapenhotet som för

visaren närmare midnatt. Under 2025 har krig fortsatt att skörda civila liv och flera konflikter har trappats upp. Samtidigt fördjupas klimatkrisen för varje år som går. Finns det ens något klimatmål Sverige med säkerhet kommer att nå?

Domedagsklockan är ingen exakt förutsägelse. Den är en varning. En signal om att utvecklingen går åt fel håll. Ändå fortsätter världens ledare att fatta beslut som fördjupar motsättningar, försvagar samarbeten och prioriterar kortsiktig makt framför långsiktig säkerhet.

Att klockan nu står på 85 sekunder till midnatt är ett historiskt bottenläge. Det speglar en värld där diplomati ersatts av hot, där rustningsspiraler accelererar och där politiska ledare gång på gång ignorerar konsekvenserna av sina beslut.

Kärnvapen, klimatförändringar, pandemirisker och okontrollerad teknikutveckling samverkar i en farlig helhet, men i stället för att bromsa fortsätter politiken att trycka gasen i botten.

Det är lätt att känna maktlöshet. Många väljer att stänga av nyheterna, sluta ta in information och i stället scrolla vidare. När det negativa blir överväldigande känns flykten lockande. Men ingenting blir bättre av att vi vänder bort blicken. Förändring har aldrig skapats av passivitet.

Det är tungt nu, men det kan bli bättre. Historien visar att nedrustning är möjlig, att internationella avtal kan slutas och att politiska kursändringar kan ske. Skillnaden ligger i viljan. Och viljan påverkas av oss.

För en säkrare värld byggs inte av tystnad, utan av människor som vägrar acceptera att visaren fortsätter ticka mot midnatt. ■

”
Att klockan nu står på 85 sekunder till midnatt är ett historiskt bottenläge.

för att ni gör världen lite bättre

564 987,07 kr

Delas ut till Svenska Läkare Mot Kärnvapen från Swedbank Humanfond

Genom ideellt, etiskt fondsparande kan du på ett enkelt sätt bygga upp ett sparkapital med möjlighet till god avkastning, samtidigt som du stöttar vår verksamhet och låter ditt sparkapital bidra till en bättre värld.

Läs mer på slmk.org/stod-oss/etiskt-fondsparande

Avsändare:
Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norr tullsgatan 45
113 45 Stockholm
Sweden

VÄRVA EN KOLLEGA

Värva en kollega eller kurskamrat, så är du med och ser till att vi kan fortsätta sätta press och vara en tydlig humanitär röst för nedrustning!

Vi skickar gärna broschyrer, tidningar och annat material till din hjälp – hör av dig till info@slmk.org.

[SLMK.ORG/BLI-MEDLEM](https://slmk.org/bli-medlem)

Skänk två nummer
av Läkare mot Kärnvapen
till en kollega du tycker
borde bli medlem!

SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN